

Om Kirkeklokkens Historie.

Det første Sted, hvor Kirkeklokke menes nævnt, er hos den bekendte Gæstgæver og Historiker Gregor af Tours, i Slutningen af det sjette Aarhundrede, hvor denne skildrer sin Oldfader paa baade Fædrene og Mødrene Side, Biskop Gregorius af Langres. Det hedder om ham, at han commoto signo plejede at kalde sammen til Gudstjeneste. Her overfattedes eller udlægges det latinske signum som betydende Klokke.

Saa vel Oldtidens klassiske Følt som Isøer og Egyptere kendte smaa Bjælder til Tempelbrug. Men de kan ikke ses derfra at være gaaet over i den kristne Kirkes Gudstjeneste. Naesten alle kirkelige Betegnelser er laante fra det tidligere græske offentlige Liv. Eksempelvis betyder jo en Føltesforsamling, Biskoppen var en Funktionær i de gamle kristelige Republikker og havde i dem sit bestemte Hverv. Den store Bue mellem Kirkestøbet og Korset kaldtes Triumfbuen efter Romernes Arces triumphalis. Men naar vi kommer til Klokke og Klokketaarn, har Kirkesproget helt nye Navne. I Kirkesproget bruges Nola for den mindre Klokke, og det egentlige Navn for Klokke er Campana, hvorefter det italienske Campanile for det ved Siden af Basilikaen byggede Kirketæarn.

Og saa melder Overleveringen, at den første Kirkeklokke støbtes i Nola, en lille By et Par Mile Nordøst for Neapel paa Stetten — Campagna — mellem Vesuv og de neapolitaniske Apenniner, og at den, som støbte den første Klokke, var den hellige Paulinus, Biskop i Nola in Campana, omkring Aar 410.

Det er Traditionen. Der findes intet sikkert historisk Bevis for dens Rigtighed. Men der er intet, intet som helst, der modvise, at Overleveringen her er sand. Og den har sandsynlighedsmaerkter for sig.

Pontius Paulinus vil næppe kunne regnes mellem de store i Kirkes Historie, men er dog blandt dem, som altid vil mindes. Somme lidt ældre, og andre lidt yngre, hører til Tidrummet, der betegnes ved den hellige Martin i Tours, Ambrosius i Milano, ved Gregor af Nazian, Basilios af Caesarea, som vi alle kender fra Henrik 8's „Kejser og Galilaer“, ved Augustinus, Biskop i Hippo i Afrika. Kirken er blevet Statskirke. Julius Apostatas Drøm om at holde den gamle Gudeverden tillive buftet bort i et intet. Augustinus og Paulinus var en otte, ni Aar gamle, da Julian sad paa Kejsertronen, uden Magt til at opvække det døde. I deres voksne Alder var Biskopmyndigheden helt befæstet. Der var paa den Tid nogle Hundreder Biskopper i den kristne Verden. Disse herskede i Menigheden og ledede den. Mellem Biskopperne igen var der seks, syv særlig fremragende, som ledede de andre Biskopper. Disse seks, syv dannede gennem Sendebud og Brev, gennem deres Spørgsmaal og Raad et saa at sige aabent Venneforbund, og til det hørte den hellige Paulinus.

Det hjalp med indertlig Glæde, ja, med Jubel over den hele Kristendom, da det rygtedes, at Pontius Paulinus var gaaet over til Kristendommen. Han var født i den galliske By Bordeaux, i en rig Senatsfamilie. Hans fader var gaaet til Gallien som Prætorianerpræfekt — det højeste Embede efter Kejsersens. Til Lærer for ham valgte Augustinus, sin Tids betenteste Digter og Opdrager, der ogsaa var bleven kaldt til Lærer for den senere Kejsers Gratian. Om Augustinus siger Pierre Boyle:

„Der er noget haardt i hans Stil; men dette var mere Aarhundredets Fejl end en Fejl ved hans Aand. Starke Kenderne vil uden Vanskelighed gætte, at havde han levet paa Augustus Tider, vilde hans Værker have naaet det den Gang hyppigste, saa megen Finesse og Geni findes der i flere af hans bedste Værker.“

Pierre Boyle er en af dem, der har Lov at tale med Autoritet. Det er uafgjort, om Augustinus var Kristen. I hvert Fald havde han sin Glæde og Aærlighed i den gamle klassiske Litteratur og han var en nær Ven af Samtidens største Taler, Symachus, der frembar Senatets Protest mod den kristne Kejsers, som befalede at fjerne fra Senatet det Alter for Sejrens Gubinde, ved hvilket Senatoretne hav-

de aflagt Ed. Den hebenste Ritus skulde aflæses.

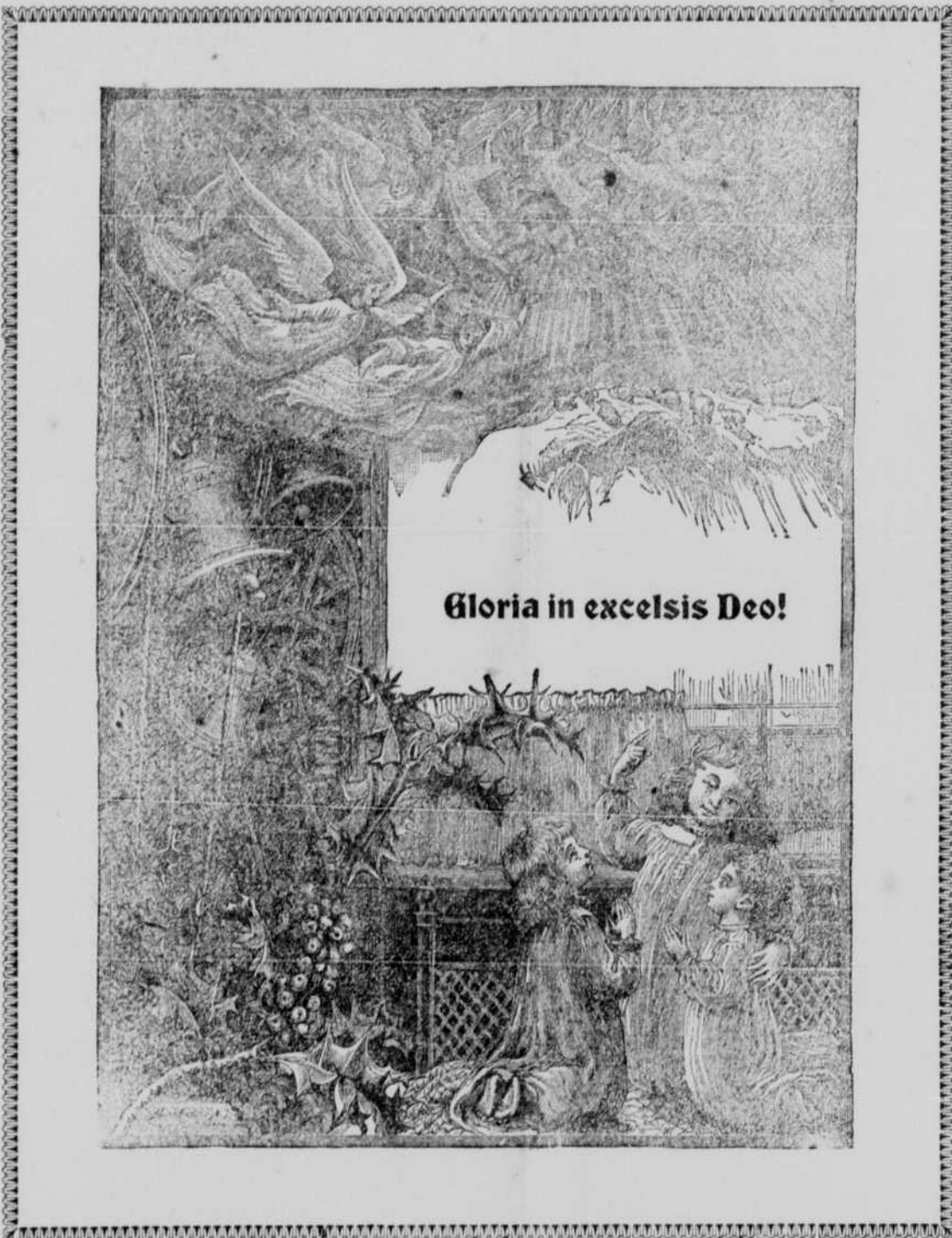
Denne Anfonius havde i Pontius Paulinus sin kæreste Discipel og stillede al sin Indflydelse til hans Raadighed. Paulinus valte Opmærksomhed i de romerske Retsale. Han blev Konsul i Rom og fik derpaa store Embeder i Italien, Gallien og Spanien. Her — i Spanien — gjorde han et fyrstelig rigt Giftermaal, efter alt selv i Forvejen at eje „Kongeriger“, som hans Forbøder med en Overdrivelse i Sproget, kaldtes. At gaa over til Kristendommen, var den Gang

helt at kunde fordybe sig i Gud og fuge ham ind i sit Væsen. Augustinus besvor ham, at han maatte komme tilbage til Livet, til Glæden, til den Støthed, som de sammen havde delt, til Herligheden i de store Aanders Værker. Han svarede, at han havde valgt det bedre. Og saa blev han, som det saa rørende smukt hedder i et gammelt Skrift: „en utændt for sine Forbøder og en fremmed for sin Moders Børn.“

Han blev Præst i Spanien. Trak sig igen tilbage til Ensomheden paa Viskraaningene af Vesuv. Han vilde

at smages med Sjine. Det er et Bord for Dyrene, som ikke har Fornuft, beredt af det fornødigste Mennekte, for at ogsaa de Firkæbede kan faa deres Føde. Hvis nu de, som lavede Krybben, forsømmer at lægge Ude i den vil Dyrene fortæres af Hunger. Hvis de ikke faar Ude, æder Hungeren dem. Lærer af dette Eksempel at vogte Eder for at forsømme det Bord, som Gud har sat i sin Kirke.“

Saa kan maa Veltalenheden lægge sig til Rette, naar Augustinus's Discipel skal lægge Hyrderne fra Marken paa

Gloria in excelsis Deo!

noget saa almindeligt, at det intet Ansøgning vakte hos Slægt og Venner. Overgangen behøvede ikke at medføre store Forpligtelser. Han kunde endnu opfylde de literære Forhaabninger, blive den fornemme Digter, som fremfor alle hans begavede Lærere ventede, han skulde blive.

Men Pontius Paulinus tog et Skridt til. Han valgte Fattigdom og Forsagelse. Hans Hustru tog Svoret og blev hans Søster. Han vendte sin Sjæl fra Litteraturen og Kunsten for

leve ene. Muntebrødre samlede sig om ham, og han skrev Klosterregler for dem. Hvert Aar gik han op til Rom for at hædre Martyrenes Grave. Nola, hvor han før havde været romersk Guvernør, gjorde ham til Biskop.

Den øvede Taler fra Retsalen i Rom maatte lære sig et andet Sprog, naar han skulde forkynde for Landboerne berne. Her er en lille Prøve:

„Ikke uden Grund mine meget elskede, stiller man Krybben foran Trædyrene, og den staar der ikke alene for

Hjerte, hvad der er ham en Saligheds-fag.

Og her i dette Land af Jld og Røg, skal han! for hvem et festligt Minde endnu hvert Aar fejres ved St. Hans Tider, have ladet den første Kirkeklokke støbe.

Lærde veed at fortælle, at de første Stene til det, som siden skulde blive de høje Kirketæarne, alt var lagt, før den første Klokke Klokke støbtes i Nola. Udgravningerne paa den Tomt, hvor de ældste Kirker i Trier har

staaet, viser det. Der findes Grundstenene til to Aarngange i Hjørnerne mellem Langbæggene og Vestbægen, hvor Indgangsbørene til Kirken var.

Det var Trappetaarne, der ikke naaede længere end til Gavlens.

Vi har altsaa Begyndelsen til Taarne, uden nogen Tante paa Klokken, og de første Klokker var for Kirker, som ikke havde Taarn.

Men Klokken, blev Tonerne mod Himmelen, og med de himmelstræbende Taarne hæver der sig hele den herlige Arkitektur, i hvilken Mennekesthedens Bøn og Længsel har fundet Forløsning, i hvilken enige Følelser er fastnet ligesom i „krykstatiseret Musik“.

Jeg ved ikke — og for Rigtigheden i den Art Fornemmelser kan der ja ikke leveres Bevis; — men det synes mig at være et indertligt Sjæleslagskab, turde jeg fristes til at kalde det, — mellem Rimet i de latinske Salmer og Kirkeklokkernes Klang.

Man støder paa Rimet ogsaa tidligere i Litteraturen — ligesom man har Bjaelder Aarhundreder før Kirkeklokken. Men sin Melodi, orglende Magt, sit Rimet i Kirkebygningen. Det er udgaaet af den samme Livstrang, der blev Pontius Paulinus borti fra den literære Leg med Fortids fortærede Rhymer, hen til de Rilder, af hvilke et nyt Liv skulde rinde, og større Sandhed, større digterisk Fyldte, en højere Kunst i Kirkeklokkernes første Toner, end der havde været i Efterlættet af den klassiske Digtning i mere end to Hundrede Aar. Den maatte visne hen.

Den Kunst, som byggede og digtede omkring Kirkeklokken, er endnu i Live, endnu en Magt i vor Tidens største Mænd. Lad os kun huse gamle Grundtvigs dejlige Linier:

„Kirkeklokke, naar en Gang du lyder for mit Svøb, stent det dig hører ej, meld da mine tære, saa det fryder: — han gif bort, som Sol i Høst gaar ned.“

Saa kan blegner jo ogsaa kæmpefittelsen, da hans Hoved sank, netop som Aftenklokken meldte, at nu gif Solen ned.

For ti Aar siden var der i Paris Auktion over et Billede af den store Maler Millet. To Verdensdele tappedes om at faa sig det tilslaaet. Amerika vandt. Siden har Europa høstet det tilbage. Summen, det drejede sig om, var paa lidt nær en Million Francs. Jeg ved ikke, om der nogen Sinde er betalt mere for et Billede eller for et Kunstværk.

Og Millet's Maleri var et Par Arbejdere paa Marken, som standstær og holder stille Højtid, da Kirkeklokken lyder og melder, at det nu er Aften.

Paradis.

Paradisbrøm,
Eviht genspejlet i Livens Strøm,
Eviht genspejlet i Sjælens Tante
Stige: for os i Nætterne blanke,
Paradisbrøm.

Paradisryd,
Eviht gentlinger i Julefyd,
Eviht gentlinger i Hjerternes Amen;
Der, hvor fuldgade vi vandte tilsam-
men,

Paradisryd.

Paradisla!
Hvor er vel Styggen af Livens Tra?
Hvor er vel Bejen, der fører til Eden?
Midi under Stormen vi længes mod
Freden,

Paradisla.

Paradisfugl!
Eviht du bygger i Mindets Stjul,
Eviht du kredser i Hjemveens Zone,
Eviht du kvirrer paa Hjemlandets
Tone,

Paradisfugl!

Paradisgrønt!
Styder endnu om Julen stent,
Ranter sig end af Bibelens Blade,
Og wort Hjerte og Sjine glade.
Paradisgrønt!

Adolf Langsted.